

1. Gebruik kinderopvangtoeslag

Er gingen in het derde kwartaal van 2019 gemiddeld 817.000 kinderen naar de kinderopvang met kinderopvangtoeslag. Een toename van 34.000 kinderen ten opzichte van het derde kwartaal vorig jaar. Tabel 1 laat zien dat gemiddeld 337.000 kinderen naar de buitenschoolse opvang, 392.000 kinderen naar de dagopvang en 109.000 kinderen naar de gastouderopvang gingen. Het gebruik van gastouderopvang is daarmee licht afgenomen. Ten opzichte van het tweede kwartaal is er een daling te zien van het aantal kinderen dat naar de opvang ging. Dit is een jaarlijks terugkerende ontwikkeling die samenhangt met de zomervakantie.

Het gemiddelde aantal uren per kind per maand is gestegen met 0,9 uur ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar en bedraagt 59,4 uur. De stijging bij de dagopvang is het grootst met 2,2 uur.

Tabel 1: Gemiddelde aantallen met kinderopvangtoeslag¹²

	2015	2016	2017	Kw. 2 2018	Kw. 3 2018	geheel 2018	Kw. 2 2019	Kw. 3 2019
Aantal kinderen (x 1000)								
Totaal ³	632	673	726	795	782	790	832	817
Kinderdagcentra	250	266	292	330	324	329	345	337
Buitenschoolse opvang	286	308	335	370	367	369	396	392
Gastouderopvang 0- t/m 3-jarigen	58	62	65	66	64	65	65	63
Gastouderopvang 4- tot 12-jarigen	51	53	53	52	50	51	49	46
Uren per kind per maand								
Totaal	57,3	56,9	57,4	57,8	58,6	58,2	58,8	59,4
Kinderdagcentra	81,0	79,7	79,7	78,8	80,2	79,3	80,9	82,3
Buitenschoolse opvang	35,5	35,7	36,4	36,9	37,5	37,2	37,5	38,0
Gastouderopvang 0- t/m 3-jarigen	65,0	65,2	65,0	65,8	66,0	66,0	66,9	66,9
Gastouderopvang 4- tot 12-jarigen	39,8	38,8	37,6	37,1	37,5	37,2	36,4	36,6

Bron: Belastingdienst/Toeslagen, cijferbeeld november 2019, bewerking Ministerie van SZW

2. Netto arbeidsparticipatie van ouders met jonge kinderen

In tabellen 2 en 3 is de ontwikkeling in de netto arbeidsparticipatie van respectievelijk vrouwen en mannen weergegeven. De netto arbeidsparticipatie van vrouwen is ten opzichte van het zelfde kwartaal vorig jaar toegenomen met 0,9%-punt. Die van alleenstaande moeders is gedaald met 0,4%-punt. De arbeidsparticipatie van vrouwen tussen de 25 en 34 blijft het hoogst met 83,6%.

Tabel 2. Netto arbeidsparticipatie vrouwen en moeders met jonge kinderen (in %)

	2014	2015	2016	2017	2018	Kw.1 2018	Kw.2 2018	Kw.3 2018	Kw.1 2019	Kw.2 2019	Kw.3 2019
Vrouwen 15-74	59,6	60,3	60,9	61,9	63,2	62,1	63,0	63,7	63,8	64,4	64,6
Vrouwen 25-34	79,0	79,6	79,9	80,2	82,2	80,3	81,3	83,5	82,9	83,0	83,6
Vrouwen 35-44	76,7	77,0	77,6	78,4	79,8	78,8	79,8	80,2	80,9	80,6	80,2
Moeders (lid van ouderpaar)	75,9	76,7	77,6	78,5	79,0	78,1	79,1	79,2	80,1	80,4	80,4
Alleenstaande moeders	59,6	59,5	62,2	63,1	65,9	64,3	65,1	67,1	66,1	65,4	66,7
Moeders met jonge kinderen (0-11)	74,5	75,9	76,5	77,2	77,8	76,9	77,6	78,3	78,8	79,5	79,3

Bron: CBS

¹ De cijfers zijn gebaseerd op de opgaven van aanvragers, die nog kunnen wijzigen als gevolg van het definitief vaststellen van inkomen en gebruik. Voor 2015 en 2016 zijn vrijwel alle beschikkingen en onderliggende gegevens definitief; ook voor 2017 is het grootste deel van de beschikkingen definitief vastgesteld.

² Bij gemiddelde aantallen (zie tabel 1) wordt een kind dat bijvoorbeeld 1 dag in een jaar naar kinderopvang gaat en waarvoor de ouders recht hebben voor kinderopvangtoeslag voor 1/365 meegeteld.

³ De som der delen is groter dan het totaal. Dit komt omdat een kind binnen een kalenderjaar van meer dan een type opvang gebruik kan maken (bijvoorbeeld gastouderopvang en kinderdagopvang). Voor het totaal aantal kinderen wordt zo'n kind één keer meegeteld.

De netto arbeidsparticipatie van mannen is met 0,6%-punt minder hard gestegen in vergelijking met de arbeidsparticipatie van vrouwen. De netto arbeidsparticipatie van alleenstaande vaders is in een jaar het hardst gestegen met 6,8%-punt, maar doordat het een kleine groep betreft kan het percentage sterk fluctueren. Vaders met jonge kinderen kennen met een netto arbeidsparticipatie van 94,2% nog steeds de hoogste participatiegraad.

Tabel 3. Netto arbeidsparticipatie mannen en vaders met jonge kinderen (in %)

	2014	2015	2016	2017	2018	Kw.1 2018	Kw.2 2018	Kw.3 2018	Kw.1 2019	Kw.2 2019	Kw.3 2019
Mannen 15-74	70,1	70,4	70,8	71,5	72,5	71,9	72,3	72,8	72,8	73,2	73,4
Mannen 25-34	86,3	86,6	87,2	87,7	88,5	87,6	88,2	88,9	87,7	87,9	88,1
Mannen 35-44	88,3	89,1	89,4	89,8	90,3	90,3	90,1	90,2	91,2	91,2	91,2
Vaders (lid van ouderpaar)	90,1	90,4	90,8	91,2	91,7	91,2	91,7	92,0	91,9	92,1	92,0
Alleenstaande vaders	76,1	75,5	76,3	73,8	76,6	75,3	75,3	77,3	76,4	80,0	84,1
Vaders met jonge kinderen (0-11)	92,4	93,0	93,3	93,5	94,0	93,6	93,9	94,4	94,1	94,2	94,2

Bron: CBS

Tabel 4 presenteert de ontwikkeling in het aantal gewerkte uren per week van vrouwen en moeders. Het gemiddelde aantal gewerkte uren is vrij stabiel ten opzichte van het vorige kwartaal en licht toegenomen ten opzichte van het begin van het jaar. Moeders werkten in het derde kwartaal bijna een half uur meer per week dan het gemiddelde van vrouwen tussen de 15 en 74.

Tabel 4. Ontwikkeling in gewerkte uren van vrouwen en moeders met jonge kinderen (gemiddelde binnen de groep vrouwen met een baan van meer dan 1 uur, jaarcijfers)

	2014	2015	2016	2017	2018	Kw.1 2018	Kw.2 2018	Kw.3 2018	Kw.1 2019	Kw.2 2019	Kw.3 2019
Vrouwen 15-74	25,3	25,3	25,6	25,9	26,1	25,9	25,9	26,3	26,2	26,3	26,4
Moeders met jonge kinderen (0-11)	25,2	25,5	25,8	26,4	26,6	26,7	26,5	26,6	26,6	26,8	26,8

Bron: CBS

3. De ontwikkeling van de gemiddelde uurprijs

Tabel 5 laat de ontwikkeling zien van de tarieven in de kinderopvang en het verschil met de maximum uurprijs. Het gemiddelde van de tarieven die ouders doorgeven is net als voorgaande jaren bij elke opvangsoort gestegen. In de buitenschoolse opvang en gastouderopvang zijn de tarieven met € 0,02 gestegen tussen het eerste en tweede kwartaal en tussen het tweede en derde kwartaal. In totaal bedraagt de tariefstijging bij deze opvangvormen daarmee € 0,04 tot nu toe. De tarieven in de dagopvang zijn met € 0,10 gestegen tussen het eerste en derde kwartaal van 2019. Na de verhoging van de maximum uurprijs met € 0.57 aan het begin van 2019, ligt het gemiddelde uurtarief in de dagopvang nog € 0,06 (0,7%) onder de maximum uurprijs. Nadat de maximum uurprijs in de buitenschoolse opvang is verlaagd, ligt het gemiddelde tarief € 0,43 (6,3%) boven de maximum uurprijs. De gemiddelde tarieven in de gastouderopvang voor 0 t/m 3-jarigen en 4 tot 12-jarigen liggen respectievelijk € 0,07 (1,1%) en € 0,04 (0,7%) onder de maximum uurprijs.

Tabel 5: ontwikkeling gemiddelde uurprijs (in €)⁴

	2015	2016	2017	2018	Kw.1 2019	Kw.2 2019	Kw.3 2019
Gemiddelde uurprijzen voor maximering⁵							
Dagopvang	6,86	6,98	7,18	7,44	7,86	7,92	7,96
Buitenschoolse opvang	6,73	6,84	7,00	7,19	7,29	7,31	7,32
0- t/m 3-jarigen gastouderopvang	5,64	5,69	5,83	5,97	6,04	6,07	6,08

⁴ Het betreft de gemiddelde uurprijzen, waarbij gewogen is naar gebruik. Ter illustratie: de uurprijs van gebruikers die 60 opvanguren afnemen weegt drie keer zo zwaar mee bij bepaling van het gemiddelde als de uurprijs van gebruikers die 20 opvanguren afnemen.

⁵ Deze cijfers over de gemiddelde uurprijs zijn gebaseerd op de uurprijzen die ouders aan de Belastingdienst/Toeslagen doorgeven. Het is onduidelijk in hoeverre ouders een wijziging van de uurprijs altijd doorgeven en de uurprijzen dus volledig aansluiten bij de uurprijs die een kinderopvangorganisatie vraagt.

4- tot 12-jarigen gastouderopvang	5,62	5,67	5,84	5,98	6,07	6,09	6,11
Maximum uurprijzen							
Dagopvang	6,84	6,84	6,89	7,18	7,45	8,02	8,02
Buitenschoolse opvang	6,38	6,38	6,42	6,69	6,95	6,89	6,89
0- t/m 3-jarigen gastouderopvang	5,48	5,48	5,52	5,75	5,91	6,15	6,15
4- tot 12-jarigen gastouderopvang	5,48	5,48	5,52	5,75	5,91	6,15	6,15
Relatief verschil gemiddelde t.o.v. maximum uurprijzen							
Dagopvang	0,3%	1,3%	0,1%	-0,2%	-2,0%	-1,2%	-0,7%
Buitenschoolse opvang	5,5%	6,5%	4,6%	3,5%	5,8%	6,0%	6,3%
0- t/m 3-jarigen gastouderopvang	2,9%	3,1%	1,4%	1,0%	-1,8%	-1,4%	-1,1%
4- tot 12-jarigen gastouderopvang	2,5%	2,7%	1,5%	1,2%	-1,3%	-1,0%	-0,7%

Bron: Belastingdienst/Toeslagen, cijferbeeld november 2019, bewerking SZW

4. Aanbod kinderopvang

In tabel 6 wordt de ontwikkeling weergegeven van het aantal locaties dat kinderopvang aanbiedt. In de dagopvang is het aantal locaties gestegen met 60 ten opzichte van het tweede kwartaal. Na de daling tussen het eerste en tweede kwartaal, zijn er weer evenveel locaties als aan het begin van het jaar. In de buitenschoolse opvang is er een netto groei te zien, van meer dan 150 ten opzichte van het vorige kwartaal. De daling bij de gastouderopvang zet door met een netto afname 2.010 ten opzichte van het begin van het jaar.

Tabel 6: aantal kinderopvang- en gastouderlocaties										
	Jan. 2016	Jan. 2017	Jan. 2018	Apr. 2018	Juli 2018	Okt. 2018	Jan. 2019	Apr. 2019	Juli 2019	Okt. 2019
Dagopvang	6.731	7.499	9.029	8.997	9.004	9.032	9.003	8.973	8.968	9.028
BSO	6.418	6.648	6.894	6.910	6.955	7.107	7.152	7.193	7.245	7.398
Gastouders	34.504	33.585	31.447	30.659	30.009	28.865	27.881	27.329	26.878	25.871

Bron: DUO rapportage Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen

In tabel 7 is de ontwikkeling van de vraag naar en het aanbod van kinderopvang weergegeven. Hier zijn geen cijfers van het derde kwartaal opgenomen, omdat dit een onderschatting van de bezettingsgraad oplevert. Het aanbod van kindplaatsen is verder uitgebreid in het derde kwartaal, terwijl het aantal kinderen op de opvang lager is. Hierdoor is er een lagere bezettingsgraad dan in de rest van het jaar.

Het aanbod van kindplaatsen in zowel de dagopvang als de buitenschoolse opvang is toegenomen in het tweede kwartaal, ondanks de afname van het aantal locaties dagopvang tussen het eerste en tweede kwartaal. De bezettingsgraad⁶ van de dagopvang en buitenschoolse opvang bedraagt respectievelijk 63,9% en 68,7%. Een lichte toename ten opzichte van de bezettingsgraad in dezelfde periode vorig jaar, respectievelijk 63,4% en 67,8%. Dit is slechts een gemiddelde over de gehele week. De bezettingsgraad zal hoger liggen op maandag, dinsdag en donderdag en lager op woensdag en vrijdag.

Tabel 7: aantal aantal geregistreerde kindplaatsen									
	Jan. 2015	Jan. 2016	Jan. 2017	Jan. 2018	Apr. 2018	Juli 2018	Jan. 2019	Apr. 2019	Juli 2019
Dagopvang	219.072	223.448	240.947	277.027	277.465	278.761	284.074	283.014	284.215
BSO	245.063	249.745	262.671	276.586	279.109	281.967	294.433	299.856	303.775
Gastouders	169.301	164.643	165.672	159.836	157.127	154.973	146.707	144.674	142.828

Bron: DUO rapportage Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen

⁶ Bij het berekenen van de bezettingsgraad is de veronderstelling uit eerdere wachtlijstmetingen gebruikt dat iedere geregistreerde kindplaats kinderopvang kan bieden aan 1,9 kind.

5. Regionale spreiding

Tabel 8 toont de het relatieve verschil tussen de gemiddelde uurtarieven ten opzichte van de maximum uurprijs, uitgesplitst naar regio.⁷ De komen overeen met de eerdere kwartaalrapportages die de uitgesplitste tarieven bestudeerden. Het gemiddelde van de tarieven die ouders doorgeven ligt hoger in stedelijke regio's voor alle opvangsoorten. De verschillen tussen zeer stedelijke en niet-stedelijke regio's liggen tussen de 2,6%- punt en 4,4%-punt.

Tabel 8: regionale uitsplitsing relatief verschil gemiddelde t.o.v. maximum uurprijzen ⁸												
	Dagopvang				Buitenschoolse opvang				Gastouderopvang			
	Juni 2016	Juni 2017	Juni 2018	Juni 2019	Juni 2016	Juni 2017	Juni 2018	Juni 2019	Juni 2016	Juni 2017	Juni 2018	Juni 2019
Landelijk	1,5%	0,3%	0,1%	-0,7%	6,6%	4,7%	3,6%	6,3%	3,1%	1,6%	1,2%	-0,9%
Regio 1	3,1%	1,8%	1,6%	1,1%	7,2%	5,5%	4,5%	7,2%	5,3%	3,5%	3,7%	2,3%
2	1,6%	0,3%	0,1%	-0,7%	6,6%	4,8%	3,7%	6,2%	2,9%	1,6%	1,0%	-0,8%
3	0,7%	-0,5%	-0,6%	-1,4%	6,6%	4,7%	3,7%	6,5%	3,3%	1,7%	1,6%	-0,7%
4	0,3%	-0,9%	-1,0%	-1,9%	6,4%	4,3%	3,2%	5,8%	2,2%	1,0%	0,3%	-2,1%
5	-1,0%	-2,0%	-2,1%	-2,7%	3,8%	2,1%	1,2%	4,0%	2,5%	1,0%	0,2%	-2,1%

Bron: Belastingdienst/Toeslagen, cijferbeeld juli 2019, bewerking SZW

De ontwikkeling van de gemiddelde uurtarieven is uitgesplitst in tabel 9. De tarieven voor dagopvang en buitenschoolse opvang in de stedelijke regio's groeien niet harder dan de tarieven in de landelijke regio's. In de gastouderopvang zijn er grotere verschillen. In het afgelopen jaar zijn de tarieven in zeer stedelijke regio's met 2,6% gestegen, in weinig stedelijke regio's met 1,5%.

Tabel 9: regionale uitsplitsing ontwikkelingen gemiddelde uurprijs voor maximering t.o.v. voorgaande jaar ⁹ (in €) ⁹									
	Dagopvang			Buitenschoolse opvang			Gastouderopvang		
	Juni 2017	Juni 2018	Juni 2019	Juni 2017	Juni 2018	Juni 2019	Juni 2017	Juni 2018	Juni 2019
Landelijk	3,0%	3,6%	6,8%	2,4%	2,8%	1,7%	2,7%	2,3%	1,9%
Regio 1	3,0%	3,5%	7,1%	2,5%	2,9%	1,7%	2,4%	3,0%	2,6%
2	3,0%	3,5%	6,7%	2,4%	2,8%	1,6%	2,9%	2,1%	2,2%
3	3,0%	3,6%	6,8%	2,3%	2,9%	1,8%	2,6%	2,7%	1,6%
4	3,0%	3,6%	6,7%	2,2%	2,8%	1,6%	2,9%	2,1%	1,5%
5	3,1%	3,7%	7,0%	2,5%	3,0%	1,8%	2,6%	2,0%	1,7%

Bron: Belastingdienst/Toeslagen, cijferbeeld juli 2019, bewerking SZW

⁷ Een maatstaf voor de concentratie van menselijke activiteiten gebaseerd op de gemiddelde omgevingsadressendichtheid (oad). Hierbij zijn vijf categorieën onderscheiden: - zeer sterk stedelijk (1): gemiddelde oad van 2500 of meer adressen per km²; - sterk stedelijk (2): gemiddelde oad van 1500 tot 2500 adressen per km²; - matig stedelijk (3): gemiddelde oad van 1000 tot 1500 adressen per km²; - weinig stedelijk (4): gemiddelde oad van 500 tot 1000 adressen per km²; - niet-stedelijk (5): gemiddelde oad van minder dan 500 adressen per km². (Bron: CBS)

⁸ Voor een klein aantal waarnemingen ontbrak de mate van stedelijkheid. Deze zijn niet meegenomen in de tabel, waardoor totalen van de regionale aantallen niet geheel optellen tot het macro-totaal van Nederland.

⁹ Deze cijfers over de gemiddelde uurprijs zijn gebaseerd op de uurprijzen die ouders aan de Belastingdienst/Toeslagen doorgeven. Het is onduidelijk in hoeverre ouders een wijziging van de uurprijs altijd doorgeven en de uurprijzen dus volledig aansluiten bij de uurprijs die een kinderopvangorganisatie vraagt.